

Оксана Пригорницька,

молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: oksana07pr@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4548-4825>

ВПЛИВ МАСМЕДІА НА НАСЕЛЕННЯ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

У статті досліджується діяльність та вплив медіа на населення тимчасово окупованих територій України: АР Крим, м. Севастополь, а також частин Донецької та Луганської областей. Увага приділяється аналізу наративів та тематичних напрямів, що активно просуваються місцевими засобами масової інформації. Розглядаються методи маніпуляції громадською думкою, які застосовуються для формування проросійських настроїв та підриву української ідентичності. У роботі також представлені ініціативи та програми, спрямовані на протидію негативному впливу пропаганди. Серед них – заходи з розвитку критичного мислення, підвищення рівня медіаграмотності населення та створення альтернативних джерел інформації.

Ключові слова: масмедіа, тимчасово окуповані території, маніпуляція, пропаганда, вплив, медіа грамотність.

Засоби масової інформації (ЗМІ) відіграють важливу роль у сучасному суспільстві. Вони не лише інформують громадян про події, що відбуваються у світі, але й формують громадську думку, забезпечують платформу для громадських дискусій та відіграють важливу роль у демократичних процесах. Водночас ЗМІ контролюють поширення інформації, яка формує уявлення громадян, а в результаті й поведінку, що створює ризики використання маніпулятивних технологій, пропаганди та фейків у ЗМІ. При цьому, якщо масмедіа ведуть свою діяльність на тимчасово окупованих територіях, ситуація стає ще більш загрозливою. У таких умовах ЗМІ

перетворюються на інструмент інформаційної війни, спрямованої на зміну свідомості населення та підтримку окупаційного режиму.

Актуальність цієї статті визначається дослідженням впливу масмедіа на населення тимчасово окупованих територій (ТОТ), оскільки в умовах окупації медіа стають основним інструментом контролю над інформаційним простором і громадською думкою. Окупаційна влада використовує ЗМІ для поширення пропаганди, дезінформації та фейкових новин, що сприяє формуванню викривленого уявлення про події та реальність як серед населення тимчасово окупованих територій, так і серед міжнародної спільноти. Це значно ускладнює процес реінтеграції цих територій та відновлення довіри до державних інституцій України. Також дослідження впливу масмедіа є важливим для розуміння механізмів маніпуляції громадською думкою та соціально-психологічних наслідків такого впливу. Пропаганда та дезінформація можуть призводити до поляризації суспільства, посилення проросійських настроїв та зниження рівня критичного мислення серед населення. Вивчення цих процесів допоможе розробити ефективні стратегії протидії інформаційній агресії та підвищити рівень медіаграмотності громадян та забезпечення доступу населення ТОТ до об'єктивної інформації. Таким чином, дослідження впливу масмедіа на населення тимчасово окупованих територій є надзвичайно актуальним і має важливе значення як для наукової спільноти, так і для практичного впровадження заходів з підвищення інформаційної безпеки.

Метою дослідження є аналіз впливу масмедіа на населення тимчасово окупованих територій, визначення основних механізмів впливу, дослідження ролі державних і проросійських медіа у формуванні інформаційного простору, а також розробка рекомендацій щодо протидії негативному інформаційному впливу та забезпечення інформаційної безпеки.

Для реалізації мети було проаналізовано публікації медіа на окупованих територіях та виявлено ключові наративи, що насаджуються країною-окупантом через інфопростір. Джерельною базою дослідження стали новинні сайти АР Крим, м. Севастополь, Донецької та Луганської областей: «Лента новостей ДНР», «Лента новостей ЛНР», «Донецкое агенство новостей», «News Front»,

«Русская весна», «Аналитическая служба Донбасса», «Луганский информационный центр», «Новороссия»; «Комсомольская правда Крым», «РИА Новости Крым», «Вести Крым», «Аргументы недели Крым», «Крыминформ», «ForPost».

Окремим джерелом стали звіти та огляди українських та міжнародних організацій, пов'язаних із моніторингом медіаполя. Громадянська мережа ОПОРА у своєму звіті «Інформаційний простір ТОТ: обмеження українських ресурсів та окупаційні проросійські альтернативи» детально описала заходи, до яких вдалася Росія для обмеження доступу до українського інфополя на тимчасово окупованих територіях, а також масштаби й динаміку розбудови альтернативної медійної інфраструктури для інформаційного обслуговування окупації у соціальній мережах. Фахівці проаналізували контент окупаційних сторінок і каналів та категоризували їх за типом контенту [1]. Центром досліджень «Детектора медіа» у звіті «Медіаландшафт на тимчасово окупованих територіях України» було проведено детальний аналіз діяльності медіа на тимчасово окупованих територіях України та карту взаємозв'язків між основними медіаакторами [2].

Дослідження медіавпливу особливо актуальні в контексті сучасних гібридних конфліктів, де інформація часто використовується як зброя для досягнення політичних та військових цілей. Серед науковців, які досліджували проблеми маніпулювання свідомістю, можна виділити праці Г. Почепцова [3]. У своїй статті «(Дез)інформація» автор аналізує питання маніпуляції інформацією в цифрових медіа, а також розглядає гібридні та віртуальні війни, інструменти поширення дезінформації та методи управління масовою свідомістю. І. Мудра [4], М. Кіца [5] у своїх працях розглядають поняття неправдивої та фейкової інформації, пропонують класифікацію фейків за різними ознаками та з'ясовують мету їх поширення у мережі «Інтернет» та пропонують методи їх знешкодження.

Після анексії АР Крим та початку військового конфлікту на Сході України більшість незалежних медіа були закриті або змушені припинити свою діяльність, а на їх місце прийшли контрольовані окупаційною владою канали та видання. Незалежні та опозиційні медіа закриваються, а незалежні журналісти стикаються з арештами,

фізичним насильством та іншими формами репресій, що змушує їх покидати окуповані території або припиняти професійну діяльність. Як зазначила директор Інституту масової інформації О. Романюк, з 2014 р. в окупованому Криму зафіксовано закриття понад тисячі ЗМІ та понад сотню випадків переслідування журналістів, 17 медійників перебувають у російському ув'язненні [6].

У спільній роботі Центру досліджень «Детектор медіа» та британського «Центру інформаційної стійкості» проведено детальний аналіз медійного ландшафту тимчасово окупованих територій України. Дослідження виявило, що медійний простір на ТОТ є істотно централізованим та підконтрольним російській владній вертикалі. Аналіз кількох тисяч взаємозв'язків між проросійськими вебдоменами та телеграм-каналами дав змогу встановити тісні зв'язки між цими медіаресурсами та місцевими окупаційними адміністраціями. Отримані дані демонструють те, що проросійські медіа на ТОТ функціонують як єдина скоординована мережа, спрямована на маніпуляцію громадською думкою та підтримку окупаційної політики [7]. Такі зміни призвели до утворення інформаційного вакууму, де громадяни мають обмежений доступ до об'єктивної та неупередженої інформації.

Основна частина контенту інтернет-видань на тимчасово окупованих територіях України має відверто пропагандистський характер, спрямований на підтримку окупаційних режимів. Така пропаганда відіграє ключову роль у збереженні влади окупантів, формуванні громадської думки та маніпулюванні свідомістю населення. Проведений моніторинг та аналіз ключових наративів, що їх просуває російська пропаганда, дав змогу виявити та узагальнити декілька таких тез, наводимо їх далі по тексту.

По-перше, ЗМІ ТОТ акцентують увагу на культурній, мовній та історичній близькості з РФ, формуючи ідею «руського міра» як природного та бажаного середовища для населення цих територій. Мета – піддати сумніву українську національну ідентичність та її окремішність, історичну значущість.

По-друге, окупаційні медіа постійно висвітлюють успіхи окупаційної влади у покращенні інфраструктури, медицини, освіти та інших соціальних сфер. Можна припустити, що такий постійний

вплив пропагандистського контенту сприяє зміні світогляду населення: згода з окупаційними наративами, особливо з огляду на описаний вище терор, створює ілюзію безпеки та стабільності, зрештою – примушує вірити у покращення умов життя під окупаційною владою.

Окремим наративом із низкою варіативних напрямів слід вважати пропагандистське обґрунтування агресивності української держави і постійне підтримання ключового для російської риторики власного образу «оборонців від нацистів». Сюди відносимо повідомлення як про «водяну блокаду» Криму українською владою (виправдовує дії окупаційної влади та РФ щодо розвитку альтернативних джерел водопостачання, залучення міжнародної підтримки); пошуки «українського сліду» в інцидентах як на території окупованих регіонів, так і на території РФ (позиціонування України як агресора, що порушує права людини, намагання знизити рівень підтримки України на міжнародній арені); звинувачення у розробці біологічної зброї під контролем НАТО (підживлюють конспірологічні та антизахідні настрої серед населення) та ін. Такі повідомлення сприяють формуванню образу України як загрози та виправданню агресивних дій Росії.

Російська пропаганда активно використовує випадки військових дій та подій на Сході України для маніпулювання громадською думкою та формування негативного уявлення про українську владу та армію. Часто російські ЗМІ змальовували українську армію як агресора, а армійські операції як направлені проти мирного населення. Поширення такого контенту про історії катування, знущання та вбивства мирних жителів створюють атмосферу страху та недовіри до України, підвищуючи готовність населення підтримувати окупаційну владу та військові дії з боку Росії, а також деморалізують населення на прифронтових неокупованих територіях.

Також однією з тем, яка активно порушується масмедіа ТОТ, є тема переселенців з України за кордоном. Висвітлення цієї теми зазвичай відбувається у специфічному контексті, який сприяє формуванню певних наративів та впливає на суспільну думку. Інтернет-видання на тимчасово окупованих територіях часто

зображують переселенців як людей, які створюють проблеми для соціальних систем країн, куди вони переселилися. Переселенців можуть зображати як невдячних осіб, які нібито не цінують допомогу країн прийому, скаржаться на умови життя і висловлюють невдоволення, наголошують на труднощах, з якими стикаються переселенці за кордоном, підкреслюючи, що вони не можуть знайти роботу, житло або страждають від дискримінації. Також повідомляється про безконтрольне зростання злочинності через Україну, оскільки звідти до Європи нелегально провозять наркотики та зброю. Таке негативне зображення переселенців, створюючи їх образ як небажаних та проблемних елементів, сприяє зміцненню антизахідних та антиукраїнських настроїв.

Загалом аналіз інтернет-видань, що діють на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей та Автономної Республіки Крим, дає змогу виявити такі особливості їхнього контенту:

- пропаганда. Основна частина контенту має відверто пропагандистський характер, спрямований на підтримку окупаційних режимів та дискредитацію української влади;

- вибіркове висвітлення подій. Інформація подається вибірково, з акцентом на події, які вигідні окупаційній владі. Висвітлюються тільки позитивні аспекти життя під окупацією, тоді як негативні аспекти або замовчуються, або перекручуються;

- фейкові новини та дезінформація. Широке використання фейкових новин, спотворення фактів і дезінформація;

- дискредитація України та міжнародних організацій. Контент спрямований на підриг довіри до української влади та міжнародних організацій. Поширюються негативні наративи щодо політики України, її союзників;

- героїзація окупаційних сил та лідерів. Поширення матеріалів, які висвітлюють окупаційні сили та їх лідерів як героїв, визволителів або захисників населення від «української агресії»;

- емоційне маніпулювання. Використання емоційно заряджених повідомлень для створення страху, ненависті або підтримки серед населення. Це включає драматичні репортажі, викривлені історії та емоційні звернення.

З початком повномасштабного російського вторгнення в умовах інформаційної ізоляції та пропагандистського впливу на тимчасово окупованих територіях отримання достовірної інформації є складним завданням. Однак використання сучасних технологій допомагає мешканцям ТОТ обходити блокування інтернет-ресурсів, встановлених окупаційною владою, та отримувати об'єктивну інформацію з українських та міжнародних медіа.

Необхідно враховувати, що мешканці тимчасово окупованих територій дуже чутливі до всього, що подається як «пропаганда» (про- чи антиукраїнська), тому інформація, яку вони отримують, має бути виключно корисною та фактологічно обґрунтованою, уникаючи відверто проукраїнських висловлювань [8].

Сьогодні актуальним є пошук ефективних механізмів протидії маніпулятивним інформаційним впливам у контексті російської агресії проти України та масштабних антиукраїнських інформаційних операцій, які здійснює Росія. Фахівцями з інформаційної безпеки та медійниками розроблено низку методів, що дають змогу поширювати інформацію серед мешканців ТОТ або забезпечувати їм доступ до вільних ЗМІ. Так, використання соціальних мереж завдяки їхній двосторонній комунікації може сприяти встановленню та підтриманню контактів із людьми та організаціями – організаторами, учасниками або очевидцями подій. Крім того, це дає змогу отримати різні погляди, знайти початкові ідеї та отримати підказки від користувачів для майбутніх публікацій та сюжетів.

Створення дзеркала сайту – це група сайтів з ідентичним контентом, розміщених на різних доменах, тобто за різними адресами в мережі [9].

Дзеркала переважно створюються для зниження навантаження на основний сайт, але якщо російські окупанти заблокують один домен, можна переключитися на інший, не втрачаючи доступ до контенту.

Перегляд контенту через різні браузерери дає можливість обійти блокування сайтів і повністю приховати дані користувача (Tor Browser, CENO), віртуально захищені мережі (VPN-сервіси) створюють зашифровану мережу для захисту даних, забезпечують

анонімність в інтернеті та дають змогу користуватися публічним Wi-Fi без ризику.

Для того щоб ефективно протистояти поширенню інформації, яка підбурює до ворожнечі, насильства та ненависті, а також для захисту населення від загрозливого впливу на морально-психічне здоров'я, в Україні реалізується низка ініціатив та програм, спрямованих на боротьбу з дезінформацією, пропагандою та маніпуляціями з боку РФ на тимчасово окупованих територіях.

Ось декілька прикладів ініціатив та програм:

- платформа «Крим.Реалії» (<https://ua.krymr.com>) – проєкт Радіо Свобода, який висвітлює події та проблеми, що стосуються окупованого Криму. Платформа надає об'єктивну інформацію про ситуацію на півострові, спростовує пропагандистські наративи та підтримує зв'язок з місцевим населенням;

- проєкт «UA: Крим» (<https://suspiilne.media/crimea/>) – ініціатива Суспільного мовлення України, спрямована на інформування населення Криму. Проєкт надає об'єктивну інформацію про події на півострові, сприяє розвитку кримськотатарської мови та культури, а також протидіє дезінформації та пропаганді;

- проєкт «Донбас.Реалії» (<https://www.radiosvoboda.org/donbassrealii>) – це ініціатива української редакції Радіо Свобода, яка висвітлює актуальні питання для жителів східних областей України, зокрема тимчасово окупованих територій. Проєкт також інформує національну та міжнародну аудиторію про події на Донбасі.

Ключовим елементом боротьби з дезінформацією, пропагандою та маніпуляціями є навчання громадськості виявленню та розпізнаванню фейкової інформації. Ініціативи з медіаграмотності здатні допомогти зрозуміти, як функціонують ЗМІ, які існують критерії достовірності та як відрізнити неправдиву інформацію від правдивої.

Ось декілька прикладів урядових програм в Україні, спрямованих на протидію дезінформації, пропаганді та маніпуляціям з боку Російської Федерації:

- «Фільтр» (<https://filter.mkp.gov.ua>) – це проєкт у сфері медіаграмотності, розроблений Міністерством культури та інформаційної політики України у 2021 р. Ініціатива спрямована на інтеграцію

ресурсів державних органів, громадських організацій, міжнародних установ та медіаспільноти для підвищення рівня критичного мислення та медіакомпетентності громадян України;

– проєкт «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність в освіті. Посилення стійкості до дезінформації та маніпуляцій» (2022–2025), представлений на офіційному вебпорталі МОН України (<https://mon.gov.ua/ministerstvo>), спрямований на розвиток критичного мислення та інформаційної гігієни серед населення. Мета проєкту – підвищення резистентності до дезінформації, маніпулятивних технологій та пропагандистських впливів;

– Центр протидії дезінформації (<https://cpd.gov.ua>) є органом Ради національної безпеки і оборони України, утвореним відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 р. «Про створення Центру протидії дезінформації», уведеного в дію Указом Президента України від 19 березня 2021 р. № 106. Центр реалізує заходи, спрямовані на протидію загрозам національній безпеці. Основні завдання центру включають гарантування інформаційної безпеки України, виявлення та нейтралізацію дезінформації, боротьбу з пропагандою та деструктивними інформаційними впливами, а також запобігання спробам маніпулювання громадською думкою.

Бібліотеки України також активно працюють над підвищенням інформаційної грамотності населення та боротьбою з маніпулятивним впливом ЗМІ. З метою ефективної протидії поширенню інформації, спрямованої на розпалювання ворожнечі, насильства та ненависті, захисту населення від впливу інформації, яка несе загрозу морально-психічному здоров'ю, в бібліотеках України проводиться масштабна попереджувальна робота [10]. Установи розробляють інформаційні матеріали та організовують семінари, де розповідають про методи розпізнавання фейкових новин та маніпуляцій у медіа, навчають навичкам критичного мислення та аналізу інформації.

Висновки. Жорсткий контроль над ЗМІ, пропагандистська діяльність, маніпуляції та створення фейкових новин є ключовими аспектами діяльності медіа на тимчасово окупованих територіях України. Для успішної протидії інформаційній агресії необхідний

комплексний підхід, що охоплює підтримку незалежних медіа, підвищення медіаграмотності населення, активну міжнародну співпрацю та реалізацію цілеспрямованих інформаційних кампаній. Завдяки цим зусиллям можна забезпечити інформаційний суверенітет України, захистити права громадян на об'єктивну та достовірну інформацію, а також сприяти позитивним змінам у свідомості населення та реінтеграції окупованих територій до складу України.

Враховуючи національні інформаційні виклики, пов'язані з ризиками та загрозами для національної безпеки, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, зокрема її структурні підрозділи СІАЗ та НЮБ (nbuvipar.gov.ua), забезпечують оперативне надання суспільно важливої інформації користувачам, включаючи органи державної влади. З метою підвищення ефективності використання інформаційних ресурсів бібліотеки та виявлення маніпулятивних спроб медіа впливати на громадську думку, бібліотека проводить щоденний моніторинг та аналіз регіональних електронних ресурсів включно з масмедіа ТОТ, результати якого відображені у щотижневому випуску «Персона: регіональний зріз».

Перспективними напрямками подальших досліджень може бути аналіз довгострокових наслідків інформаційного впливу на тимчасово окупованих територіях, розробка ефективних стратегій протидії інформаційній війні та вивчення досвіду інших країн, які стикнулися з аналогічними проблемами.

Список бібліографічних посилань

1. Інформаційний простір ТОТ: обмеження українських ресурсів та окупаційні проросійські альтернативи. ОПОРА. 17.05.2023. URL: https://oporaua.org/polit_ad/informatsiinii-prostir-tot-obmezhenia-ukrayinskikh-resursiv-ta-okupatsiini-prorosiiski-alternativi-24714. (дата звернення: 22.05.2024).

2. Бідочко Л. «Детектор медіа» дослідив медіаландшафт на окупованих територіях. *Детектор медіа*. 5.06.2024. URL: <https://detector.media/infospace/article/227821/2024-06-05-detektor-media-doslidyv-medialandshaft-na-okupovanykh-terytoriyakh/> (дата звернення: 22.06.2024).

3. Почепцов Г. (Дез)інформація / под. общ. ред. Н. Лигачевой, Г. Петренко. Киев : Паливода А. В., 2019. 248 с. (Б-ка ОО «Детектор медиа»).

4. Мудра І. Поняття «фейк» та його види у ЗМІ. *Теле- та радіо-журналістика*. 2016. Вип. 15. С. 184–188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2016_15_27 (дата звернення: 22.06.2024).

5. Кіца М. Особливості та методи виявлення фейкової інформації в українських ЗМІ. *Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка»*. 2017. № 883. С. 30–35. <https://doi.org/10.23939/sjs2017.01.030>

6. Бовсуновська О., Мельник В. «Де з’являється Росія, там зникає журналістика». Як у Криму працює пропаганда. *Суспільне Крим*. 16.11.2024. URL: <https://suspilne.media/crimea/881283-de-zavlaetsa-rosia-tam-znikaє-zurnalistika-ak-u-krimu-pracue-propaganda/> (дата звернення: 09.08.2024).

7. Як працюють російські пропагандистські медіа на ТОТ України і хто за ними наглядає – дослідження Texty.org.ua. 05.06.2024. URL: <https://texty.org.ua/fragments/112640/yak-pracyuyut-rosijski-propahandystski-zmi-na-tymchasovo-okupovanyh-terytoriyah-ukrayiny-doslidzhennya/> (дата звернення: 09.08.2024).

8. Медіа на тимчасово окупованих територіях – що споживають українці та як медіа можуть до них достукатися? Internews. 3.07.2024. URL: <https://internews.in.ua/uk/news/media-na-tymchasovo-okupovanykh-terytoriiakh-shcho-spozhyvaiut-ukraintsi-ta-iak-media-mozhut-do-nykh-dostukatysia/> (дата звернення: 09.08.2024).

9. Дзеркало сайту. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дзеркало_сайту (дата звернення: 11.08.2024).

10. Пригорницька О. ЗМІ як інструмент маніпуляції громадською думкою: виявлення, оцінка, протидія. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2019. Вип. 53. С. 185–199. <https://doi.org/10.15407/np.53.185>

References

1. Informatsiinyi prostir TOT: obmezhenia ukrainskykh resursiv ta okupatsiini prorosiiski alternatyvy [TOT information space: restrictions on Ukrainian resources and occupation pro-Russian alternatives]. (2023,

May 17). OPORA [in Ukrainian]. Retrieved from https://oporaua.org/polit_ad/informatsiini-prostir-tot-obmezhennia-ukrayinskikh-resursiv-ta-okupatsiini-prorosiiski-alternativi-24714 (Last accessed: 22.05.2024).

2. Bidochko, L. “Detektor media” doslidyv medialandshaft na okupovanykh terytoriiakh [“Detector Media” investigated the media landscape in the occupied territories]. (2024, June 5). *Detektor Media* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://detektor.media/infospace/article/227821/2024-06-05-detektor-media-doslidyv-medialandshaft-na-okupovanykh-terytoriyakh/> (Last accessed: 22.06.2024).

3. Pochepcov, G. (2019). (Dez)informacija. N. Ligacheva, G. Petrenko (Ed.) Kiev: Palivoda A. V. (B-ka OO “Detektor media”) [in Russian].

4. Mudra, I. (2016). Ponyattya “feyk” ta yoho vydy u ZMI [The concept of “fake” and its types in the media]. *Tele- ta radiozhurnalistyka*, 15, 184-188 [in Ukrainian]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2016_15_27 (Last accessed: 22.06.2024).

5. Kitsa, M. (2017). Osoblyvosti ta metody vyiavlennia feikovoi informatsii v ukraïnskykh ZMI [Peculiarities and methods of detecting fake information in the Ukrainian mass media]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politekhnika” – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University* 883, 30-35 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.23939/sjs2017.01.030>

6. Bovsunovska O., Melnyk V. (2024, November 16). “De zivliaietsia Rosiia, tam znykaie zhurnalistyka”. Yak u Krymu pratsiuie propahanda. [“Where Russia appears, journalism disappears”. How propaganda works in Crimea]. *Suspilne Krym – Social Crimea* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://suspilne.media/crimea/881283-de-zavlaetsa-rosia-tam-znikae-zurnalistika-ak-u-krimu-pracue-propaganda/> (Last accessed: 09.08.2024).

7. Yak pratsiuut rosiiski propahandystski media na TOT Ukrainy i khto za nymy nahliadaie, – doslidzhennia [How Russian propaganda media work in the temporarily occupied territories of Ukraine and who oversees them, – research]. (2024, June 5). *Texty.org.ua*. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://texty.org.ua/fragments/112640/yak-pracyuyut-rosijski-propahandystski-zmi-na-tymchasovo-okupovanyh-terytoriyah-ukrayiny-doslidzhennia/> (Last accessed: 09.08.2024).

8. Media na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh – shcho spozhyvaiut ukrainsi ta yak media mozhut do nykh dostukatysia? [Media in the Temporarily Occupied Territories – What do Ukrainians consume and how can the media reach them?]. (2024, July 3). *Internews* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://internews.in.ua/uk/news/media-na-tymchasovo-okupovanykh-terytoriiakh-shcho-spozhyvaiut-ukrainsi-ta-iakh-media-mozhut-do-nykh-dostukatysia/> (Last accessed: 09.08.2024).

9. Dzerkalo сайту [Mirror site]. *Vikipediia. Vilna entsyklopediia – Wikipedia. Free encyclopaedia* [in Ukrainian]. Retrieved August 11, 2024, Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Dzerkalo_saitu (Last accessed: 11.08.2024).

10. Pryhornytska, O. (2019). ZMI yak instrument manipuliatsii hromadskoiu dumkoiu: vyivlennia, otsinka, protydiia [Media as a tool for manipulating public opinion: detection, evaluation, counteraction]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 53, 185-199 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.53.185>

Стаття надійшла до редакції 05.09.2024.

Oksana Pryhornytska,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: oksana07pr@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4548-4825>

Influence of the mass Media on the Population of Temporarily Occupied Territories

The article examines the influence of the mass media on the population of the temporarily occupied territories of Ukraine, analyzing the mechanisms and consequences of the information policy implemented by the Russian Federation. In terms of occupation, the information space becomes a key tool for the implementation of propaganda and disinformation campaigns, which significantly influence public opinion and behavioral patterns of the local population.

The study is based on the analysis of the content of the mass media in the temporarily occupied territories of the Autonomous Republic of Crimea, the city of Sevastopol, the Donetsk and Luhansk regions. Tight control over the

media, propaganda activities, manipulation and the creation of fake news are key aspects of media activity in the temporarily occupied territories of Ukraine. It was revealed that media content is actively used to legitimize the occupation regimes, discredit the Ukrainian authorities and create a negative attitude towards the process of Euro-Atlantic integration of Ukraine. The article also considers methods of countering the negative impact of propaganda, among which attention is paid to the development of critical thinking, increasing the level of population media literacy, and creating alternative sources of information for residents of the occupied territories.

The study emphasizes the importance of a deep understanding of the mechanisms of mass media influence on the formation of public opinion during occupation. This knowledge is necessary for the development of effective strategies for the reintegration of temporarily occupied territories and their population into the united information space of Ukraine, as well as for ensuring stability and social cohesion in the post-conflict period.

Keywords: mass media, temporarily occupied territories, manipulation, propaganda, influence, media literacy